

Datum
2026-02-11

Dnr
2026-00100-3

Handläggare
Lena Sandström

Kriminalvårdens skolverksamhet för barn och unga U2025/02404

Sammanfattning

Statskontoret tillstyrker utredningens syfte och ambition att reglera att barn och unga som döms till fängelse ska få sin rätt till utbildning tillgodosedd. Utbildning är en viktig del i reformeringen av påföljdssystemet för barn och unga eftersom det är en avgörande skyddsfaktor för barns och ungas framtida möjligheter till ett liv utan kriminalitet.

Statskontoret delar utredningens bedömning om att resultatet ska utvärderas efter en tid när det finns ett samlat resultat av Kriminalvårdens genomförande. Enligt vår mening bör denna fråga även följas löpande under genomförandet så att brister tidigt kan uppmärksammas och rättas till.

I vårt remissvar uppmärksammar vi vidare vissa frågor som behöver kompletteras och säkerställas när det gäller barn och ungas rätt till utbildning inom det pågående reformarbetet av påföljdssystemet. Regeländringar behöver bidra till att samhällsmål uppnås samtidigt som de leder till ett effektivt resursutnyttjande och en god hushållning med offentliga medel.

Statskontorets synpunkter

Klargöranden om skolgång för häktade barn behövs

Utredarens uppdrag har inte omfattat undervisning och skolgång för häktade barn men enligt direktiven var utredaren var inte förhindrad att behandla frågan.

Utredaren pekar på att det finns problem med att häktade barn och unga inte får undervisning i häktena men frågan har inte närmare behandlats. I stället föreslås dels att frågan om skyldigheter för Kriminalvården att anordna utbildning för barn som sitter häktade bör utredas, dels en förändring av skollagen när det gäller intagna i häkte. Enligt Statskontorets mening är det viktigt att det skyndsamt klargörs vad detta innebär i praktiken så att häktade barn och unga säkerställs utbildning och skolgång som de har rätt att få.

Lämpliga yrkesutbildningar för unga behöver komma på plats

Utredaren har inte närmare utrett frågan om vilka yrkesutbildningar som Kriminalvården ska erbjuda unga som sitter i fängelse utan föreslår att Kriminalvården och Skolverket ska få ett uppdrag att genomföra en sådan analys. Statskontoret anser att det är angeläget att unga erbjuds relevanta utbildningar för att öka möjligheterna att de kan försörja sig själva efter avtjänat fängelsestraff. I

annat fall finns risk att fortsatt kriminalitet är den försörjning som de unga är hänvisade till. Regeringen behöver därför se till att frågan hanteras med hög prioritet.

Kriminalvårdens förutsättningar att fullgöra uppgiften behöver klargöras. Statskontoret har i flera remissyttranden¹ uppmärksammat Kriminalvårdens förutsättningar att under sitt nuvarande ansträngda läge klara av att fullgöra sina uppgifter. Vi vill särskilt understryka att förslagen om att Kriminalvården ska ansvara för verkställighet av påföljder för barn ställer utomordentligt höga krav på myndigheten. Det gäller i synnerhet att tillgodose behoven av behandling, skolgång och utbildning. Det är ett utmanande uppdrag att vara lärare för barn och unga som avtjänar straff. Kriminalvårdens förutsättningar att rekrytera lärare och personal inom elevhälsan med rätt kompetens och erfarenhet har inte berörts närmare i utredningen. Enligt regeringen ska den sänkta straffbarhetsåldern införas under en femårsperiod. Hur detta kan påverka förutsättningarna för myndigheten att rekrytera personal med rätt kompetens behöver analyseras.

Utredaren pekar på att det kommer att ta tid för Kriminalvården att bygga upp en väl fungerande skolverksamhet och utbildning. Statskontoret anser att regeringen därför behöver säkerställa att Kriminalvården har rätt förutsättningar alternativt behövs överväganden om och när det är lämpligt att överföra verkställigheten av påföljder för barn och unga till Kriminalvården. Utredaren föreslår att de författningsändringar som föreslås ska träda i kraft den 1 mars 2027 medan regeringens förslag är att överföringen av ansvar till Kriminalvården för verkställigheten av påföljder för barn ska genomföras den 1 juli 2026. Det är inte tydligt vilken skolverksamhet som Kriminalvården kommer att kunna erbjuda dömda barn och unga under detta tidsglapp.

Kostnadsredovisningen behöver kompletteras

Utredarens underlag behöver kompletteras med en kostnadsredovisning för den föreslagna utbildningen och ett tydligare förslag på finansiering. Det handlar exempelvis om kostnader för personal, lokaler samt stöd till elever med funktionsnedsättningar. Undervisning i låsta miljöer är dyrare per elev eftersom det behövs en hög personaltäthet och särskild kompetens samt särskilda lokaler för skolverksamheten. Redovisningen behöver avse den samlade skolverksamheten inklusive de barn som är 13 och 14 år. Eftersom barnens mognadsgrad inte behöver överensstämma med barnets ålder kan ytterligare hänsyn behöva tas till dessa barn liksom behov av stöd som behövs för barn med funktionshinder i form av fysiska och intellektuella diagnoser, autismspektrum, PTSD och uppförandestörningar. En rad olika nyttor och kostnader kan antas uppstå men det blir för spekulativt att lämna sådana synpunkter.

¹ Statskontorets remissvar avseende Straffbarhetsåldern, SOU 2025:11 (dnr 2025/45-4), Skärpta regler om ungdomsövervakning och straffreduktion, SOU 2024:3 (dnr 2024/170), En straffreform, SOU 2025:66, (2025/146-9) och Trygghetsberedning SOU 2024:54, (dnr 2024/185-4).

Överdirektör Bob Pernodd har beslutat i detta ärende. Utredningschefen Gabriel Brandström samt utredare Lena Sandström, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Bob Pernodd

Lena Sandström